

Sivistyksen vetovoimaa ja pätkätyön haasteita - nuoren kirjastoammattilaisen uusi arki

Jenni Mikkonen

Kokemus kirjastotyöstä ja aktiivisista kollegoista, joilla on laaja yleissivistys vetivät aikanaan minut kirjastoalalle. Nuoren kirjastoammattilaisen työ on avautunut monissa erilaisissa tehtävissä ja työpaikoissa. Hyvä perehdytys ja esimiesten tuki ovat olleet tärkeitä ja vieneet eteenpäin. Nuoren ammattilaisen huolena ovat kuitenkin lyhytaikaiset työsuhteet, heikko palkkaus ja työelämän kasvavat vaatimukset. Ja osataanko nuoria kuunnella ja palkita?

Työ kirjastossa vei mennessään

Opettaja, arkkitehti, näyttelijä, käärmeenlumojaja, lentoemäntä, poptähti tai presidentti. Siinä lapsuuteni haaveammatit, jotka löysin vanhasta Ystäväni-kirjasta. Joukosta ei löydy kirjastonhoitajaa eikä informaattikkoa.

Toisin kuitenkin kävi. Päädyin kirjasto- ja tietopalvelualalle, mutta silti koen olevani tänä päivänä ammatissa, josta pidän ja joka sopii minulle paremmin kuin mikään lapsuuteni haaveammateista. Valitsemalla kirjasto- ja tietopalvelualan kun ei tarvinnut valita yhtä ammattia, vaan sai kerralla monta erilaista mahdollisuutta.

Tie kirjastoalalle vei viettäessäni lukion jälkeistä välivuotta ja päästessäni sattumien kautta harjoittelijaksi Joensuun yliopiston kirjastoon ja siitä erilaisiin tunti töihin ja sijaisuuksiin, jotka jatkuivat koko yliopisto-opintojeni ajan. Työssä kertyneet kokemukset sekä ammattitaitoinen ja asiaan paneutuva perehdytys olivat omiaan kannustamaan minua hakeutumaan valmistumisen jälkeen kirjastoalalle.

Toinen tekijä, joka vaikutti vahvasti mielenkiintoni työskennellä kirjastossa, oli alalla tapamani ihmiset. Työkavereiden laaja yleissivistys, ammattitaito ja kirjastoalan aktiivisuus näkyivät heti alan erikoispiirteinä ja tekivät vaikutuksen.

Perehdytys avaa ovet

Valmistumiseni jälkeen siirryin työelämän todel-

lisuuteen ja pätkä töihin. Työssä havaitsin, miten suuri merkitys hyvällä ja suunnitelmallisella perehdyttämisellä on. Perehdyttäminen ei aina muutoin ole itsestäänselvyys.

Valmisteltu perehdytysohjelma on senkin takia merkityksellinen, että aina kaikki kollegat eivät ole valmiita jakamaan omaa osaamistaan uudelle työntekijälle tai valottamaan työpaikan käytäntöjä.

Oma kokemukseni kuitenkin on ollut, että useimmat kirjasto- ja tietopalvelualan tehtävissä toimivista ovat valmiita antamaan aikaansa uuden työntekijän perehdyttämiseen ja samalla kertomaan alan organisaatioista, tapahtumista ja selkiyttämään alan kokonaiskuvaa. Heiltä saatu tieto on arvokasta ja helpottaa uuteen paikkaan integroitumista.

Pätkätyöt ja heikko palkkaus rasitteena

Muuttuvissa työsuhteissa ja työyhteisöissä oleminen tuo arkeen mukanaan omat haasteensa. Koko ajan täytyy pitää silmät auki muillekin työtarjouksille, eikä ehdi syventyä työhön tarpeeksi, kun pesti on jo lopussa, juuri kun olisi tarpeeksi sissä työssä. Lisäksi pätkätyöt vaikuttavat yksityiselämässä tehtäviin ratkaisuihin, perheen perustamiseen ja asunnon hankintaan.

Palkkaus on usein nuorilla keuhkoa. Moni masteri tekee töitä tietopalvelusihteerin nimekkeellä.

Toisaalta pätkätöistä saa arvokasta ja monipuolista työkokemusta ja näkee miten sama asia tehdään eri tavoin eri organisaatioissa.

Uusien työntekijöiden huomioita esimiesten kannattaisikin käyttää enemmän hyödyksi ja kuunnella heidän ideoitaan ja muutosehdotuksiaan. Olen huomannut tämän olevan kuitenkin haasteellista, koska aina työyhteisö ei ole valmis muuttamaan toimintatapojaan, vaikka perusteet muutokselle olisikin.

Esimiesten kannustus vahvistaa

Positiivinen yllätys työelämässä on ollut esimiesten rohkeus rekrytoinneissa ja vastuun jakamisessa. Se on omalta osaltaan kannustanut pysymään alalla, lisännyt kiinnostusta kehittää alaa, menestyä omassa työssään ja asettaa omia ura-haaveitaan korkeammalle.

Muistan myös keskustelun, jonka kävin entisen esimieheni kanssa kahvihuoneessa. Poh-

din ääneen pitäisikö minun täydentää opintojani avoimessa yliopistossa, vaikka valmistumises-tani oli vasta alle vuosi. Toisaalta halusin ostaa kuntokeskuksen kausikortin, mutta tiesin, että kumpaankin ei ollut aikaa. Tuntui helpottavalta kuulla esimieheltä ohje, että kannattaa panostaa kuntoiluun ja vapaa-aikaan, opiskella ehtii myöhemminkin.

Olen palannut tähän neuvoon monesti, miettiessäni miten saavuttaa kaikki ne odotukset, joita nuorille työntekijöille asetetaan.

Toivoisin kuitenkin vielä, että nuoria lähetettäisiin enemmän kotimaisiin ja kansanvälisiin alan seminaareihin, vaikka he olisivatkin määräaikaaisia. Tästä olisi hyötyä koko alalle ja nuorille se toisi lisää mahdollisuuksia verkostoitua sekä mahdollisesti lisäisi työnsaantimahdollisuuksia.

Osaamisen ja jaksamisen haasteet

Kirjasto- ja tietopalvelualan haasteina tai keskei-

sinä tulevaisuuden kysymyksinä koen sen, miten nuoret työntekijät jaksavat määräaikaisten sekä jatkuvien kehittämis- ja muutostoiveiden keskellä. Jaksamiseen vaikuttavat myös lominen lyhyys ja tunne, ettei oma ammattitaito vielä riitä asiantuntijatehtäviin.

Välillä tuntee juoksevasa ikään kuin aikaa kiinni. Vaikuttaa siltä, että olisi tärkeää hankkia monipuolista työkokemusta, asiasisältöjen osaamista, parantaa kielitaitoaan ja tietoteknistä osaamista. Niiden lisäksi pitäisi seurata sosiaalista mediaa ja sen tuomia mahdollisuuksia, pysyä mukana kirjastoalan työryhmien toiminnassa ja seurata luetteloinnin kuvioita. Näitä kaikkia täytyisi hallita, jotta voisi olla varteenotettava hakijaehdokas työmarkkinoilla ja tietysti pitäisi muistaa verkostoitua.

Unelmien kirjasto

Haaveideni kirjasto on viihtyisä olohuone, joka toimii hiljaisen työtilan lisäksi ihmisten kohtaa-

mispaikkana. Paikkana, johon voi poiketa viettämään aikaa, tulla tekemään töitä tai opiskelmaan. Toimivassa kirjastossa panostetaan sähköisiin aineistoihin ja niiden etäkäyttö on helppoa. Lisäksi sieltä on saatavilla asiantuntevaa asiakaspalvelua.

Asiakaspalvelun tason ja asiantuntijuuden ylläpitäminen onkin mielestäni yksi merkittävimpiä tulevaisuuden haasteita ja mahdollisuuksia kirjastoille. Kirjasto- ja tietopalvelualan määräaikaisen työntekijän olo onkin usein kuin ikuisella opiskelijalla, niin hyvässä kuin pahassa. 📖

Tietoa kirjoittajasta:

*Jenni Mikkonen, informaatikko
Aleksanteri-instituutti, Helsingin yliopisto
email. jenni.mikkonen@helsinki.fi*